

Tuotevastuuriskit - ei koske meitä... eihän?

Mitä jos yhtiön valmistama tai myymä tuote osoittautuukin vaaralliseksi? Olet varmaankin nähnyt silloin tällöin uutisia onnettomuuksista tai tuotteiden takaisinvedoista, mutta uutisten tausta, eli se miten tilanteeseen on päädytty ja mitä ongelmasta seuraa, jää käytännössä ulkopuolisten näkökulmasta usein pimentoon. Valitettavan usein kyseessä on joka tapauksessa suuri ja aikaa vievä ponnistus, joka saattaa myös osoittautua varsin kalliiksi. Jälkiviisaushan on yleensä suhteellisen helppoa, mutta oletko miettinyt miten ongelmia voisi pyrkiä torjumaan etukäteen?

Mistä sitten on kyse? Tuotteen valmistaja on lähtökohtaisesti ankarassa vastuussa sekä tuotteen puutteellisen turvallisuuden aiheuttamasta henkilövahingosta että yksityiseen käyttöön ja kulutukseen tarkoitettulle omaisuudelle aiheutuneesta vahingosta. Ankara vastuu tarkoittaa sitä, että jos tuotteen katsotaan olevan turvallisuudeltaan puutteellinen ja aiheutunut vahinko johtuu tuotteesta, on valmistaja korvausvelvollinen huolellisesti toimittuaankin. On myös hyvä muistaa, että tuotteen ETA-alueen ulkopuolelta maahan tuova taho katsotaan tuotteen valmistajaksi, joka on vastuussa tuotteen puutteellisen turvallisuuden aiheuttamista vahingoista – vaikka siis tuotteen tosiasiallinen valmistaja olisikin jokin aivan muu taho.

Erityisen olennaisia tuotevastuullitännäiset kysymykset ovat kansainvälisessä kaupassa. Valmistajan ja toisaalta myös maahantuojan on syytä kiinnittää sopimuksissaan huomiota asiaan, mutta samaan aikaan on myös syytä pitää mielessä, ettei sopimuskomppanin vastuu kuitenkaan käytännössä ylitä sopimuskomppanin maksukykyä – ja maksuhalunkin kanssa voi olla niin ja näin. Ja vaikka esimerkiksi suomalainen maahantuoja saisikin sinänsä pätevän ja täytäntöönpanokelpoisen tuomion tuotteen ulkomaista valmistajaa vastaan, voi täytäntöönpanon yhteydessä (eli käytännössä rahojen saamisessa) ilmetä yllättäviä hankaluuksia etenkin kaukomailla. Samoin vakuutukset ovat tärkeitä, mutta eivät yksin riitä – maantieteellisesti ja rahamääräisesti riittävän kattava vakuutus voi olla kallis, ja rajoitusehdot voivat rajata korvattavaa vahinkoa merkittävästikin.

Näin ollen suositeltavaa onkin hoitaa kotipesä ajoissa kuntoon eli miettiä asioita ennakolta:

olennaista on ymmärtää, mistä yhtiö itse asiassa on tai voi olla vastuussa, ja miten tätä riskiä voi pyrkiä hallitsemaan.

Tuotteen valmistajan kannalta olennaista on ymmärtää mitä kysymyksiä esimerkiksi viranomaisen EU:ssa tai kantajan asianajaja Yhdysvalloissa tulisi asiaan liittyvässä prosessissa todennäköisesti esittämään, ja miten eri maiden oikeusjärjestelmien erot vaikuttavat vastuun toteutumiseen ja tarvittavaan riskinhallintaan. Nämä kysymykset liittyvät muun muassa a) tuotteen kehitysprosessiin ja sen yhteydessä tehtyihin havaintoihin, b) tuotteen markkinointiin ja mainontaan sekä erityisesti c) yhtiölle saapuneiden reklamaatioiden ja vaarailmoitusten käsittelyyn ja niiden johdosta tehtyihin toimenpiteisiin. Varsinkin siinä tapauksessa, että yhtiö tulisi tietoisesti onnettomuudesta tai läheltä piti -tilanteesta johon yhtiön tuote olisi ollut osallisena, tulisi yhtiön tarttua heti aktiivisesti toimeen asian selvittämiseksi ja toisaalta mahdollisten vastaavien tilanteiden ehkäisemiseksi.

Kaikkeen liiketoimintaan liittyy riskejä, ja kaikkien liiketoiminnan riskien täydellinen eliminointi tarkoittaisi samalla myös liiketoiminnan eliminointia. Tämä koskee myös tuotevastuuriskejä – ja kuten muitakin liiketoiminnan riskejä, myös niitä on mahdollista pyrkiä hallitsemaan tunnistamalla ne mahdollisuuksien mukaan ennalta sekä luomaan yhtiön toimintaan asianmukaiset prosessit, joilla mahdollisiin ongelmatilanteisiin voidaan varautua ja riskin realisoituessa toimia oikein. Hiemankaan riskialttiimmilla aloilla toimivien yritysten onkin syytä ottaa tuoteturvallisuus ja -vastuu huomioon mieluummin ennakolta kuin vasta kalliiden oppirahojen maksamisen jälkeen.

Mikko Koivula, VT, Legal Counsel

Mikko työskentelee KPMG:llä tuotevastuujuridiikkaan ja tuotevastuuriskien hallintaan erikoistuneena lakimiehenä, minkä lisäksi hän avustaa erityisesti kansainvälisesti toimivia laitevalmistajia muun muassa sopimusjuridiikassa ja erimielisyyksien ratkaisussa. Mikolla on pitkä työkokemus sekä ulkoistettuna että varsinaisena yhtiölakimiehenä toimimisesta ja pyrkimys käytännönläheiseen työtapaan.

KPMG on yksi maailman johtavista asiantuntijaorganisaatioista. Palveluihimme kuuluvat tilintarkastus-, vero-, laki- ja neuvontapalvelut. Toimimme 219 000 henkilön voimin 147 maassa ympäri maailmaa. Palveluksessamme on yli 1 500 henkilöä 22 paikkakunnalla Suomessa ja kahdella Virossa. www.kpmg.fi

